

causa, ut frequentius visa et lecta auxilium mihi A præberet ipsa scriptura, quamvis exigua et illucubrata. Sic itaque, mi Pater, inchoavi hoc opusculum et perfeci. Hoc etenim a te desidero accipi, a te concupisco legi, et flagito emendari, a te postulo corroborari; quatenus si aliquis mei similis post finem meum invenerit, et legere atque exinde in melius assurgere maluerit, illius profectus proficiat mihi, meque mortuo, vel tantillum opus meum viva atque, me tacente, clamet pauperrima locutio mea in Conditoris servitio. De cætero autem peto quo non attendatur ad vilissimam formam arboris, sed ad mellifluum gustum pomi optimi generis, illius scilicet per quod evacuatur vis mortis propinata per gustum vetiti arboris.

Explicit prologus.

Quadam igitur die, dum ex capitulo nimis affectatus rixosis actumidis, sive sæcularibus locutionibus fratrum quondam exissem, occurrit animo ut, dimissis exercitationibus illis, causa quietudinis villas adirem: quo facto, dum residerem tranquillius, acceptis tabulis et stylo, cœpi dictare isto modo.

Scio, et veraciter scio, quia verum est quod mihi objiciunt fratres mei, sed et deceptores sui quia verbum, quod in auribus illorum de divinis lectionibus refero, non dulce, non leniter, sed exasperanter profero; et ego judico quia sic est, sed quare? quia in malivolam animam, id est in sæculari animo, non potest introire divinus sermo, etc., non de omnibus dico, etc.

ANNO DOMINI DCCCCV.

JOANNES PAPA IX.

NOTITIA HISTORICA.

(Apud Mansi, Conciliorum generalium tomo XVIII.)

Joannes IX, patria Tiburtinus, patre Rampoaldo B natus, professione monachus, et ordine diaconus, post obitum Theodori factus est pontifex anno Domini 901(a), sub Ludovico IV imperatore. Cum Berengarius dux Forojuliensis captum imperatorem oculis simul et imperio privasset, et cum armato exercitu Romam profectus coronam imperii ab hoc pontifice violenter extorsisset, nomenque imperatoris sibi tyrannice vindicasset: post obitum ejus Lambertum Widonis filium, ante annos undecim a Formoso papa imperatoria corona donatum, Romam vocavit, ibique synodali judicio declarari mandavit Berengarii et Arnulphi coronationes nullas esse et illegitimas, utpote quæ vi extortæ penitus sint abrogandæ: Lambertum vero, in quem Formosi papæ et successorum ejus libera vota conspirassent, legitimam et ratam

esse habendam. Hac occasione principes Italiæ a Berengario deficientes, Lambertum pro rege et imperatore agnoverunt. Cumque ex Romanis plurimi Berengario saverent, sique contra Lambertum adhererent, Joannes papa non satis tutum se judicans si Romæ maneret, profectus est Ravennam, ibique acta Stephani contra Formosum per synodum irrita reddidit, hisque turbulentissimis temporibus velut alter Jeremias a Deo missus, evulsit, dissipavit et destruxit ea omnia quæ a prædecessore Stephano male plantata atque pessime ædificata fuerant. Sedit annos tres, et dies quindecim (al., quinque): obiit anno Domini 905. Sepultus est apud Sanctum Petrum præ foribus ante portam dictam Guidoneam. In cujus sepulcro sculptum erat epitaphium, quod recitat Baronius anno 905.

(a) Rectius 808. Vide Pagium ad hunc an.

JOANNIS PAPÆ IX EPISTOLÆ.

(Mansi ibid.)

EPISTOLA PRIMA

AD HERIVEUM ARCHIEPISCOPUM RHEMENSEM.

Rescriptum domini Joannis papæ ad consulta Herivei Rhemorum archiepiscopi de Northmannis nuper ad fidem conversis, quorum alii baptizati fuerant, et rebaptizati, et post baptismum gentiliter vixerant: qualiter illis consulendum sit; ubi demum habetur absolutio sui suorumque.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, reverentissimo confratri nostro HERIVEO Rhemorum archiepiscopo.

Vestræ fraternitatis, vestræque reverendæ sanctitatis mellifluas litteras libentissime suscipientes, ac diligentissime pertractantes: et tristes admodum, et vehementer exstitimus exsultantes. Mœrentes itaque de tantis calamitatibus tantisque pressuris atque angustiis, non solum paganorum, verum etiam Christianorum in vestris partibus (ut vestrarum assertio litterarum edocet) accidentibus: gaudentes siquidem de ipsa agente Northmannorum, quæ ad fidem, divina inspirante clementia, conversa, olim

humano sanguine grassata lætabatur; nunc vero vestris exhortationibus, Domino cooperante, ambrosio Christi sanguine se gaudet fore redemptam atque potalam. Unde multipliciter ei, a quo procedit omne quod bonum est, immensas gratiarum actiones rependimus, suppliciter obsecrantes ut eos soliditate veræ fidei confirmare et æternæ Trinitatis gloriam agnoscere faciat, atque ad suæ visionis inenarrabile gaudium introducat. Nam quod de his vestra nobis innotuit fraternitas, quid agendum sit quod fuerint baptizati et rebaptizati, et post baptismum gentiliter vixerint, atque paganorum more Christianos interfecerint sacerdotes trucidaverint, atque simulacris immolantes idolothyta comederint; equidem [al., et quidem. HARD.] si tirones ad fidem non forent, canonica experirentur judicia. Unde quia ad fidem rudes sunt, vestro utique libramini vestræque censuræ committimus experiendos, qui illam gentem vestris confiniis vicinam habentes, studiose advertere, et illius mores, actusque omnes pariter et conversationem agnoscere præ cæteris valeatis. Quod enim mitius agendum sit cum eis quam sacri censeant canones vestra satis cognoscit industria, ne forte insueta onera portantes, importabilia illis fore, quod absit, videantur, et ad prioris vitæ veterem quem exspoliaverunt hominem, antiquo insidiante adversario, relabantur. Et quidem si inter eos tales inventi fuerint, qui secundum canonica instituta se per penitentiam macerare, et tanta commissa scelera dignis lamentationibus expiare maluerint, eos canonicè judicare non respuatis: ita ut in omnibus erga eos pervigiles existatis, ut ante tribunal æterni judicis cum multiplici animarum fructu venientes gaudia æterna cum beato Remigio adipisci mereamini. Munus vero quod nobis vestra sanctitas dirigere dignata est, eo dilectionis amore suscepimus quo a vobis fuit destinatum. Divina majestas vos vobisque omnes subjectos ita concedat temporaliter vivere, ut intercedente beato Petro apostolorum principe, omnium peccatorum vestrorum vincula solvat, et ad celestis regni gloriam sine ulla offensione perducatur. Optamus sanctitatem vestram bene valere, et apud piissimum Dominum pro nobis piis supplicationibus intercedere.

EPISTOLA II.

AD STYLLIANUM EPISCOPUM NEOCÆSAREENSEM.

Negat illi veniam quam petiverat communicandi cum illis quos Photius ordinaverat.

Eas quas par est dilectioni tuæ gratias agimus, honorande frater, quod nunquam a matre tua sancta catholica et apostolica Ecclesia Romana declinare voluisti. Neque enim tormenta ulla, neque exsilia, neque fraudes adulterorum hominum a matre tua te divellere potuerunt. Spero tamen tuarum precum favorem duritiem cordis eorum, qui salvari debent, leniendam, et optatam pacem redituram: quod apertis argumentis futurum apparet, et schisma quadraginta fere annorum ad priorem sanitatem reversurum. Quæ enim tua mater reprobavit tu

etiamucusque reprobasti, et quæ illa approbavit etiam tu approbasti. Volumus igitur ut etiam nunc secundum eandem regulam decreta sanctissimorum pontificum prædecessorum nostrorum inconcussa mancant. Quapropter Ignatium, et Photium, et Stephanum, et Antonium, sicut sanctissimus papa Nicolaus, et Joannes, et sextus Stephanus, et universa Romana Ecclesia hucusque tenuit, etiam nos eodem ordine illos recipimus et tenemus, et illis [f. ut et illis. HARD.] qui supersunt ex eorum ordine, eodem pacto nobiscum manus præbeas hortamur: et pacis et communionis illis concedimus unitatem, dum ipsi eodem pacto regulas servaverint. Tum vero chirographum, quod nobis fecisti, quamvis multum quaesierimus, invenire tamen minime potuimus.

EPISTOLA III.

AD CLERUM ET POPULUM LINGONENSEM.

Argrinum episcopum is restituit.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, clero et populo sacræ Lingonensis Ecclesiæ, dilectis filiis.

Tantum a Domino hujus sanctæ sedis et apostolicæ Ecclesiæ fundatore, et beato Petro apostolorum principe accepimus fiduciam, ut pro universali Christi sanguine redempta Ecclesia impigro laboremus affectu, et omnibus Domino famulantibus succurramus; et cunctis pie viventibus apostolica auctoritate opem feramus; et quidquid nocivum est, auxiliante Domino, corrigere et emendare non differamus. Ad hoc enim divinæ dispensationis provisio gradus et diversos constituit ordines esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, et potiores minaribus dilectionem et adjutorium impenderent, una concordia fieret ex diversitate connexio, et recte officiorum gereretur administratio singulorum. Litteras sane dilectionis vestræ, quas ad beati apostoli Petri sedem pro vestri causa negotii non solum semel sed et bis et ter misistis, libenter suscepimus, una cum dilecti filii nostri Berengarii regis apicibus; sed de vestris afflictionibus et incommoditatibus, quas vos tanto tempore perpessos lacrymabiliter conquesti estis, non modice contristati sumus, scilicet quod Ecclesia vestra multis attrita calamitatibus, omni pastoralis sit destituta solatio, ex quo Argrinus venerabilis episcopus ab ipsa per subreptionem quorundam recessit Ecclesia: quem omnes concorditer vos elegisse: excepisse et acclamasse testificamini; nullumque post ipsum alium sponte recepisse episcopum, sicut libello vestræ reclamationis plenius continetur. Jam enim olim per Anscharium comitem dilectum filium nostrum hoc ipsum cognoveramus, qui se in hoc facto graviter errasse humiliter confessus est. Nos ergo qui omnium Ecclesiarum Dei curam et sollicitudinem gerimus, et omnibus Ecclesiis jus intemeratum, canonicamque auctoritatem irrefragabiliter observare volumus et debemus, nequaquam vos diutius talia pati permittimus; sed compatientes vestræ fraternitati, et vestram lacrymosam querimoniam veridicis assertio-

nibus cum collegio fratrum nostrorum episcoporum, reliquorum ordinum officio approbantes, præfatum confratrem nostrum Argrinum venerabilem episcopum vobis canonice restituimus, suæque Ecclesiæ reformandæ intromittimus: non sententiam prædecessoris nostri Stephani papæ reprehendentes, sed utilitatis ac necessitatis causa canonice in melius commutantes, quemadmodum prædecessores nostros de multis egisse in promptu habemus. Illius rei gratia monemus vos, et his pontificatus nostri litteris hortamur, atque auctoritate Dei et nostra præcipimus, ut eundem Argrinum episcopum, quem unanimi vestræ ut petistis reddidimus, benigno amore concordique devotione absque ulla cunctatione recipiatis, et obedientiam omnibus existentibus, tanquam animarum vestrarum piûm pastorem honorabiliter teneatis atque colatis, canonica illius iussa in cunctis observantes. Quod si aliquis vestrum contra hoc nostrum apostolicum iudicium atque statutum agere aut sine ipsius Argrini episcopi consensu, in Ecclesia sua Lingonensi ministrare præsumperit, et eum juxta nostrum decretum recipere noluerit, sicut se nostra auctoritate excommunicatum atque damnatum. Bene valete.

Scriptum per manum Samuel notarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Maio, indictione II.

EPISTOLA IV.

AD CAROLUM SIMPLICEM REGEM FRANCORUM.

Hortatur ut Argrini Lingonensis episcopi restitutioni faveat.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei dilectissimo filio CAROLO glorioso regi.

Quia te, dilectissime fili, more regum prædecessorum tuorum pro defensione et utilitate sanctæ Dei Ecclesiæ contra parvorum hominum et etiam paganorum rabiem viriliter agere relatu multorum cognoscimus, omnimodis congaudemus, et venerabiliter tuam in Christo amplectimur filiationem: et ut in melius semper proficere satagas, pacem justitiam et veritatem diligas, a recto etiam tramite nullo modo devies, paterne hortamur; quatenus benedictionem a clementissimo Domino nostro Jesu Christo, ut et ab ejus apostolorum principe ac clavigero Petro consequaris, pro cujus amore talia agere satagis. Denique notum esse volumus tuæ filiationi, Lingonensis Ecclesiæ gemitum lacrymabilemque querimoniam non solum semel, sed et bis, et ter ad aures clementiæ nostræ pervenisse, pro pastore sui Argrini episcopi sequestratione, quem omnes unanimiter elegisse, expetisse et conclamasse se testantur, sed pro quorundam subreptione ab eis eum separatim fuisse: qua de re ipsa Ecclesia pastoralis destituta sit solatio, variisque incessanter perturbationibus et incommoditatibus agitetur, adeo ut

(a) Arnulphus imperator, cujus hic obitus nuntiatur mortuus est 20 Novembris, anno 899, Stephano VI pontifice. Non tamen ad eum, sed ad ejus successorem Joannem hæc scripta est epistola, quod facile intelligitur ex querela de Moravorum archiepiscopa-

A pene jam ad nihilum deducta videatur. Quam causam cum collegio venerabilium episcoporum nostrorum diligenti examinatione perpendentes, et rei veritatem perscrutantes, eorumque infelicitati misericorditer subvenientes, canonice definimus, quatenus ei sua nostra auctoritate redderetur Ecclesia: sententiam prædecessoris Stephani papæ causa necessitatis et utilitatis in melius commutantes, sicut prædecessores nostros de multis egisse in promptu habemus. Unde prævidimus, et gloriam ac religiositatem tuam monemus, ut, quia canonice illum prædictæ suæ Ecclesiæ Lingonensi restituimus, ei manum auxilii semper porrigas, nostræque institutioni consentias, et ubicunque expedit, adjutor ei ac defensor pro amore omnipotentis Dei, et reverentia beatorum apostolorum, nostraque apostolica paternitate existas: quatenus sub tuo regali munimine pacifice eandem regere digne valeat Ecclesiam, ut quibus debet præesse valeat et prodesse. Bene vale.

Scriptum per manum Samuel notarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, v Id. Maii. indictione II,
EPISTOLA V.

HATTONIS MOGUNTINI ARCHIEPISCOPI EJUSQUE SUFFRAGANEORUM AD JOANNEM IX PAPAM.

De morte (a) Arnulphi imper.; de Ludovico ejus filio septenni, rege Germaniæ salutato: de archiepiscopatu apud Moravos erecto.

Domno sanctæ et apostolicæ et universalis Romanæ Ecclesiæ papæ, HATTHO indignus præsul Moguntinensis Ecclesiæ, cum universis suffraganeis nostræ exiguitati adjunctis, debitum orationis obsequium, et fidelem servitutem.

C Noverit igitur sublimitas vestræ sanctitatis, quod nulla fratrum unanimitas sanctæ Romanæ Ecclesiæ potestati subjecta, fidelior atque devotior ac subjectior apparet quam nos, qui vestræ dominationi et capiti omnium Ecclesiarum omni mentis intentione subjicimur, plurimum gaudentes in Domino et in dono gratiæ ipsius, quod per vestram sanctitatem et sapientiam magnifice et amplissime sedes ejusdem Ecclesiæ dilatatur in religione divina: et in hoc instantissime precibus incumbimus, deprecantes divinam clementiam ut ad altiora semper conscendere vos et de die in diem meliora sectari atque perficere concedat. De cætero vestræ clementiæ innotescimus seniores nostrum Arnulphum imperatorem de hujus vitæ exilio migrasse. Sed quandiu in hoc mundo subsistimus per incerta ferimur, nescientes ubi quorundam animæ post hanc lucem mansionem recipiant: vestris quasi provoluti vestigiis subnixæ poscimus, ut animam ipsius vestræ auctoritatis potestate a vinculis peccatorum absolvatis, quia *quæcunque solveritis super terram, erunt soluta in cælo* (Matth. xvi). Tali vero domino, rectore et gubernatore amisso, in nostris partibus vacillavit navis Ecclesiæ. Quem regem aligeret parvo tempore inscia

tu, quem a Joanne institutum esse sequens epistola declarat. Cur autem tam sero scribant hi episcopi, causam his ipsis in litteris afferunt.

GABR. COSSARTIUS.

mansit: et quia timor magnus aderat ne solidum A regnum in partes se scinderet, divino, ut credimus, instinctu factum est ut filius senioris nostri quamvis parvissimus communi consilio principum et totius populi consensu in regem elevaretur. Et quia reges Francorum semper ex uno genere procedebant, malimus pristinum morem servare, quam nova institutione insidere. Sed cur hoc sine vestra jussione et permissione factum sit, vestram haud dubitamus latere prudentiam. Nulla scilicet alia causa actum constat nisi quia, paganis inter nos et vos consistentibus, impeditum est iter nostrum ad sanctam matrem nostram Romanam sedem: ita ut nec legati a nostra parvitate ad vestram dignitatem dirigi potuissent. Sed quia tandem occasio et tempus advenit, quo nostra epistola vestris obtutibus præsentaretur, B rogamus nostram communem constitutionem vestræ dominationis benedictione roborari. Insuper etiam pietati vestræ intimamus quod fratres et coepiscopi nostri Bawarienses se apud nos conquerentes, et alta suspiria trahentes, gemebant qualiter Maravenses populi Francorum potestati rebelles jactent se ab illorum consortio esse divisos, et seorsum metropolitano gloriantur a vestra concessione esse sublimatos, cum nunquam metropolitana sedes inter illos haberetur, sed semper illorum provinciæ et diœcesi cohærent. Dolebant se etiam apud nos quod quorundam machinatione magna infamia circa vestram celsitudinem essent denotati, scilicet, ut cum paganis fœdus et pacem inirent, et ipsi pagani consilio eorum agerent tam multa nefaria et illicita. De his omnibus consilium a nobis quærentibus Bawariensibus episcopis, justum respondimus esse fratrum solatio semper adhærere: quia Propheta inquit: *Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum (Psal. cxxxi)*. Illi vero non in unum habitant, qui fratrum se solatio subtrahunt, aut fratribus insidias præparant. Nos illorum tristitiæ compatiens nolimus illi consilium de talibus objectionibus præbere, priusquam ad vestram interrogationem per epistolam nostram veniremus. Semper nos scimus carnales spiritales solere persequi, et malevolos benevolos infirmare et lacerare. Præviders ergo summopere debent omnes qui sacerdotes Domini persequuntur, tam occulte quam manifeste, ne ad illos pertineat quod Propheta dixit: *Cogitaverunt malitias in corde suo: tota die constituebant prælia. Exaceruerunt linguas suas sicut serpentis; venenum aspidum sub labiis eorum (Psal. cxxxix)*. Et paulo post: *Cadent supes eos carbones, in ignem dejicies eos (ibid.)*. Et iterum: *Vir linguosus non dirigetur in terra; virum injustum mala capient in interitu (ibid.)*. Et per Jeremiam inquit Dominus: *Omnes in sanguine judicantur, unusquisque proximum suum tribulat. Omnes in malum manus suas præparant. Non debent enim alieni, episcoporum aut accusatores aut judices fieri. Unde de Loth est scriptum: Ingressus es, ut advena, nunquid ut judices (Gen. xix)?*

(a) Hanc epistolam edidit Cordesius, cum Hinemari

Accusator autem episcoporum nullus sit servus aut libertus, nullaque persona suspecta aut infamis repellantur inimici et omnes laici. Isti fratres et coepiscopi nostri Bawarienses, veraces Dei cultores et boni pastores, pervigili custodia custodiunt gregem sibi commissum, ne lupi rabies aliquam sancti gregis oviculam rapiat in prædam suam. Stant pro muro domus Israel, ne aliqua vis inimica firmamentum Ecclesiæ dissolvat. Qui tales inquietat et sua malitia impugnat, licet præsentem, futuram tamen non evadet pœnam, quia scriptum est: *Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei (Zach. iii)*. Hæc autem omnia per-scripta vobis ideo dirigimus, qui estis caput totius sanctæ Ecclesiæ, quæcunque per orbem diffunditur, et solamen mœrentium, quæcunque tristitia vobis contigerunt membris vestris, quia sanctissimi pastores Christi superius dicti in nulla re a catholica fide deviantes, sed eandem sanctis operibus et ecclesiasticis officiis ornantes, apud nos conquerentes postulaverunt, ut vestræ notitiæ manifesta faceremus, quia et illi per seipsos vobis eadem innotescere vita comite promittebant. Unde poscimus ut vestra consolatio illorum mœrorem ad lætitiã reformet, et semper talia membra summo capiti, quod estis vos, se gaudeant adhærere. Illi autem Maravenses, ut nostris auribus illatum est, in occasionem superbiæ suæ assumunt, quia a vestra concessione dicunt se metropolitanum suscipere, et singulariter degentes aliorum episcoporum consortia refutant. Si hac confidentia diutius inflantur, usque ad sanguinis effusionem, ut multi arbitrantur, prosilient. In quantum præsumimus, admonemus, quatenus vestra auctoritas, priusquam hoc contingat, ad humilitatis viam illos corrigendo deponat, ut tandem cognoscant cui dominatui subjici debeant. Nos siquidem debitores esse cognoscimus, si quid a sanctæ matris Romanæ Ecclesiæ scilicet contigerit elabi, vos inde certificari, ut vestra potentia ad rectitudinis lineam perducatur. Quod si vestra admonitio illos non correxit, velint, nolint, Francorum principibus colla submittent, et credimus absque effusione sanguinis, et mutua cæde ex utraque parte, tunc posse bene contingere. Iterum iterumque vestræ dignitatis auribus replicamus, quod tam episcopi quam laici Bawarienses in religione Christianitatis nulla gente inferiores esse probantur, neque unquam Franci absque illorum auxilio, aut in ecclesiasticis rebus, vel in bellicis negotiis nominatim, vel fama, dignum aliquid peregerunt. Sicut neque illi absque istis.

(a) EPISTOLA VI.

THEOTMARI JUVANENSIS ECCLESIAE ARCHIEPISCOPI, ET ALIORUM EPISCOPORUM AD JOANNEM IX.

Queruntur unum archiepiscopum et episcopos tres, in Schlavorum terris prius Pataviensi episcopo subjectis, creatos esse.

Summo pontifici, et universali papæ, non unius urbis, sed totius orbis, domino JOANNI, Romanæ sedis gubernatori magnifico, humillimi paternitatis opusculis, sed Joanni VII perperam inscripsit. Nam

vestræ filii, THEOTMARUS Juvanensis Ecclesiæ archiepiscopus, WALDO Frisingensis, ERCHENPALDUS Eystatensis, ZACHARIA Sæbonensis, TUTTO Ratisponensis. RICHARIUS Pataviensis Ecclesiæ episcopus. Necnon et universus clerus populusque Christianus per totam Noricam, quæ et Bawaria vocatur, prosperum in Salvatore nostro profectum catholicæ pacis augmentum, et regnum optamus æternum.

Antecessorum vestrorum decretis et catholicorum Patrum institutis plenissime instruimur in omnibus nostro ministerio sacerdotali obstantibus et adversantibus Romanum appellare pontificem, ut quod ad unitatem concordiæ, et ad custodiam pertinet disciplinæ, nulla dissensione violetur, sed ab ipso summa provisione decernatur. Nequaquam enim credimus, quod coacti quotidie audimus, ut de illa sancta et apostolica sede, quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, et origo Christianæ religionis, profluxerit quidpiam perversitatis, sed doctrina, et auctoritas ecclesiasticæ rationis. Sed venerunt, ut ipsi promulgaverunt, de latere vestro tres episcopi, videlicet Joannes archiepiscopus, Benedictus et Daniel episcopi in terram Schlavorum, qui Maraci dicuntur, quæ regibus nostris, et populo nostro, nobis quoque cum habitatoribus suis subacta fuerat, tam in cultu Christianæ religionis, quam in tributo substantiæ sæcularis, quia exinde primum imbuti, et ex paganis Christiani sunt facti. Et idcirco Pataviensis episcopus civitatis, in cujus diocesi sunt illius tempore populi ab exordio Christianitatis eorum, quando voluit et debuit, illuc nullo obstante intravit, et synodalem cum suis, et etiam ibi inventis, conventum frequentavit, et omnia quæ agenda sunt potenter egit, et nullus ei in faciem restitit. Etiam et nostri comites illi terræ confines placita sæcularia illic continuaverunt, et quæ corrigenda sunt correxerunt, tributa tulerunt, et nulli eis restiterunt; usque dum, incessente corda eorum diabolo. Christianitatem abhorrere, et omnem justitiam detractare, belloque lacerare et obsistere sævissime cœperunt, adeo ut via episcopo et prædicatoribus illa non esset, sed libitu suo egerunt quæ voluerunt. Nunc vero, quod grave nobis videtur, et incredibile, in augmentum injuriæ jactitant se magnitudine pecuniæ id egisse, qualia de illa apostolica sede nunquam audivimus exisse, neque canonum decreta sanxisse, ut tantum schisma una pateretur Ecclesia. Est enim unus episcopatus in quinque divisus. Intranses enim prædicti episcopi in nomine vestro, ut ipsi dixerunt, ordinaverunt in uno eodemque episcopatu, unum archiepiscopum (si tamen in alterius episcopatu archiepiscopum [*al.*, archiepiscopus. HARD.] esse potest) et tres suffraganeos ejus episcopos absque scientia archiepiscopi, et consensu episcopi in cujus fuerunt diocesi. Cum in concilio Africano, cap. 20, decretum sit ut plebes quæ in

A diocesis ab episcopis retinentur, quæ nunquam episcopos habuerunt, non nisi cum voluntate ejus episcopi a quo tenentur proprios accipiant rectores, vel [*id est, al. et. HARD.*] episcopos. Et item in eodem concilio, cap. 65, ut plebes, quæ nunquam habuerunt proprios episcopos, nisi ex consilio plenario uniuscujusque provinciæ, et primatis, atque consensu ejus ad cujus diocesi eadem plebs pertinebat, episcopos minime accipiant. In decretis papæ Leonis, capite 15, scriptum est: Nulla ratio sinit ut inter episcopos habeantur, qui a provincialibus episcopis, cum metropolitani judicio non consecrantur. Item, capite 49: Si indignis quibusque, et longe extra sacerdotale meritum constitutis, pastorale fastigium et gubernatio Ecclesiæ detur, non est hoc consulere populis, sed nocere; nec præstare regimen, sed augere discrimen. Et in eodem capite, post pauca: Difficile est, ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. Et in decreto papæ Cælestini antecessoris vestri, capite 17 continetur, ne alicui locus concedatur sacerdoti in alterius injuriam. Antecessor vester, Zuentibaldo duce impetrante, Withingum consecravit episcopum, et nequaquam in illum antiquum Pataviensem episcopatum eum transmisit, sed in quamdam neophytam gentem, quam ipse dux domuit bello, et ex paganis Christianos esse patavit. Cum autem eisdem Schlavivis locus familiaritatis apud legatos vestros dabatur, accusabant nos et diffamabant nos in multis, et verbis mendacibus instabant, quia nemo eis vera respondebat, dicentes nos et cum Francis et Alemanis scandalum et discordiam habuisse, cum hoc falsum esse ex hoc convincitur, quia amicissimi nostri sunt, et charitative cooperantes, et etiam cum ipsis impacatos esse accusabant.

Quod non nostra culpa exigente, sed sua protervia faciente, ita fatemur esse. Quia quando Christianitas illis cœpit vilescere, et insuper debitum tributum senioribus nostris regibus et principibus eorum solvere respuerunt, belloque resistere, et gentem nostram cœperunt lacerare, orta est seditio inter illos. Et quoniam armis sibi eos defenderunt, et in servitium redegerunt, idcirco jure proprio tributarios habere debuerunt, et debent, et sive velint, sive nolint, regno nostro subacti erunt. Quapropter oportet vos ab alto speculari, et moderaminis temperiem præ omnibus tenere, ne pejor pars confortetur, et melior infirmetur. Progenitores namque serenissimi senioris nostri, Ludwici videlicet imperatoris, et reges ex Christianissima Francorum gente prodierunt. Moimarii vera Schlavi, a paganis et ethnicis venerunt. Illi potentia imperiali Romanam rempublicam sublimaverunt, isti damnaverunt. Illi Christianum regnum confortaverunt, isti infirmaverunt. Illi toti mundo spectabiles apparuerunt, isti latibulis et urbibus occultati fuerunt. Illo-

ad Joannem IX missam esse constat, ex episcoporum qui scribunt ætate. ut discas ex Hundii metropoli Salisburgensis, tom. I. Eandem, et alteram quæ

proxime antecedit, ebiderat ante Gevoldus in appendice ad Chronicon Reicherspergense.

rum consilio apostolica sedes pollebat, istorum persecutione Christianitas dolebat. In omnibus his juvenulus rex noster, nulli prædecessorum suorum inferior, secundum virtutem a Deo sibi datam, sanctæ Romanæ Ecclesiæ et vobis summo pontifici, cum omnibus regni sui principibus adjutor optatesse fortissimus. Omne namque regnum divinitus sibi commissum ad Dei servitium suumque adiutorium unum vult et operatur. Unde et paco viget, et concordia gratulatur, atque ad vestram paternitatem, sicut patres sui se pertinere lætatur. Quod nos præfati Schlavi criminabantur, cum Ungaris fidem catholicam violasse, et per canem, seu lupum, aliasque nefandissimas et ethnicas res, sacramenta et pecam egisse, atque ut in Italiam transirent pecuniam dedisse, si vobis coram posito, ratio inter nos ageretur ante Deum, qui cuncta novit antequam fiant, et coram vobis qui vicem ejus apostolicam tenetis eorum falsitas manifestaretur, et innocentia nostra probaretur. Quia enim Christianis nostris longe a nobis positis semper imminebant, et persecutione nimia affligebant, donavimus illis nullius pretiosæ pecuniam substantiæ, sed tantum nostra linea vestimenta, quatenus aliquatenus eorum feritatem molliremus, et ab eorum persecutione quiesceremus. Talia namque, ut præscripsimus, juxta malitiam cordis sui argumentantes, et pontifices vestros [nostros] ad injuriam nostram incitantes, adeo, ut directa nobis epistola quasi ab apostolica sede, hæc omnia improperebant, et diversas injurias ingerebant, atque inter alia divino gladio feriendos dignos dicebant. Impletur enim in nobis quod quidam sapiens ait: *Justus tulit crimen iniqui*. Ipsi enim crimen quod nobis falso semel factum imposuerunt multis annis peregerunt. Ipsi Ungarorum non modicam multitudinem ad se sumpserunt, et more eorum capita suorum pseudochristianorum penitus detonderunt, et super nos Christianos immiserunt, atque ipsi supervenerunt, et alios captivos duxerunt alios occiderunt, alios ferina carcerum fame et siti perdidit, innumeros vero exsilio denutarunt et nobiles viros ac honestas mulieres in servitium redegerunt, ecclesias Dei incenderunt, et omnia ædificia deleverunt, ita ut in tota Pannonia nostra maxima provincia tantum una non appareat ecclesia, prout episcopi a vobis destinati, si fateri velint, enarrare

A possunt, quantos dies transierunt, et totam terram desolatam viderunt. Quando vero Ungaros Italiam intrasse comperimus, pacificare cum eisdem Schlavis teste Deo, multum desideravimus, promittentes eis propter Deum omnipotentem ad perfectum indulgere omnia mala contra nos nostrosque acta, et omnia reddere quæ de suis nostros constaret habere, quatenus ex illis securos nos redderent, et tandiu spatium darent, quandiu Longobardiam nobis intrare et res sancti Petri defendere, populumque Christianum divino adiutorio redimere liceret. Et nec ipsum ab eis obtinere potuimus, ut post tanta maleficia haberent beneficia; et sunt falsi accusatores, qui semper fuere Christianorum persecutores. Si quis in toto mundo aliorum nos oberrasse et justitiæ restitisse probare conetur, veniat præsens, et eum ludificasse, nosque de hac re sentietis purissimos esse. Idcirco singli omnesque admonendo precamur, ne ullo modo alicui falso de nobis aliquam suspicionem referenti creduli sitis, antequam oportunitas exigat, ut hujus rei gratia missus de vestra celsitudine nobis, aut a nostra parvitate directus appareat vobis. Communis gemitus et generalis dolor angustat quos Germania et tota tenet Norica, quod unitas Ecclesiæ dividitur scissura. Est enim, ut præmisimus, unus episcopatus in quinque divisus, ideo si quid fraus maligni [al., maligna. HARD.] Schlavorum celliditate adduxerat, justitia vertat. Vosque virtute ex alto induti, et apostolica potestate armati, juxta prophetam: *Quod fractum est alligate, quod infirmum consolidate, quod abjectum reducite*: ut deinceps populus, et fidei integritate gratuletur, et sancta Ecclesia tranquille devotione lætetur.

Theotmarus indignus archiepiscopus, et apostolicarum rerum procurator promptissimus. Pecuniam vestro juri debitam, propter infestam paganorum sævitiam, nec per me poteram, nec per alios transmittere; sed quia Dei gratia liberata est Italia, quanto citius potero, vobis transmittam. Precatur nostra humilitas ut dignetur vestra sublimitas respondere per singula transmissa cum epistola.

Alme pater mundi dignus pro nomine Petri,
 Nomine quem sequeris, utinam virtute sequaris,
 Sisque tuis famulis protector verus, et impos,
 Commendens Domino, celo qui præsidet alto.

JOANNIS PAPÆ IX

CANON DE ELECTIONE PAPÆ IX.

(Apud Pertz., Monum., Germ. hist.)

Quia sancta Romana Ecclesia, cui Deo auctore præsidemus, plurimas patitur violentias pontifice pbeunte, quia absque imperatoris notitia et suorum

legatorum præsentia pontificis sit consecratio, nec canonico ritu et consuetudine ab imperatore directi intersunt nuntii, qui violentiam et scandala in ejus